

Μεγάλες προσδοκίες!

22/9/2016

Επισκόπηση

- Παρά τις ιδεολογικές διαφορές, οι παρουσιάσεις των πολιτικών αρχηγών των δύο μεγάλων κομμάτων στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης συγκλίνουν στην αναγκαιότητα ταχείας εξόδου από την κρίση και την ύφεση και τη μετάβαση της οικονομίας σε ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο εστιασμένο στις επενδύσεις και τις εξαγωγές, με περισσότερο σχεδιασμό, λιγότερη παροχολογία και μεγαλύτερη συμμόρφωση προς τους περιορισμούς του Μνημονίου. Υπήρξε επίσης συμφωνία θέσεων όσον αφορά στην πάταξη της φοροδιαφυγής μέσω της μεγαλύτερης διείσδυσης των ηλεκτρονικών συναλλαγών και τη μείωση των στόχων του πρωτογενούς πλεονάσματος μετά το 2018, σε συμφωνία με τους δανειστές, ώστε να δημιουργηθεί το απαραίτητο δημοσιονομικό περιθώριο για τη μείωση της υπερφορολόγησης της ιδιωτικής οικονομίας. Αν και οι δύο πλευρές συμφωνούν στη μείωση της φορολογίας, του ΕΝΦΙΑ και των εμμέσων φόρων, η αντιπολίτευση, σε αντιδιαστολή με την κυβέρνηση, προκρίνει, ως κομβικό σημείο επανεκκίνησης της αναπτυξιακής διαδικασίας, τη μείωση της φορολογίας εισοδήματος, άμεσα στα εταιρικά κέρδη και μερίσματα, και, σε βάθος χρόνου στα φυσικά πρόσωπα, καθώς και των ασφαλιστικών εισφορών. Προτείνει, επίσης, συγκεκριμένα μέτρα για τη μείωση δαπανών και την εξοικονόμηση πόρων, σε μία προσπάθεια μερικής αντιστάθμισης της απώλειας φορολογικών εσόδων, δεδομένων των δημοσιονομικών περιορισμών. Είναι προφανές, συνεπώς, ότι ενώ ο αναπτυξιακός στόχος, είναι κοινός, τα μέσα διαφέρουν. Η αντιπολίτευση, πέραν της κινητοποίησης του κρατικού μηχανισμού μέσω του αναπτυξιακού νόμου, των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, των δημοσίων επενδύσεων, των πόρων ΕΣΠΑ, του πακέτου Γιουνκέρ, προκρίνει την ενεργοποίηση της ιδιωτικής οικονομίας μέσω μείωσης της υπερφορολόγησης και παροχής φορολογικών επενδυτικών κινήτρων, όπως π.χ. οι υπεραποσβέσεις, καθώς και ταχείας εφαρμογής των διαρθρωτικών αλλαγών που διευκολύνουν την παραγωγική διαδικασία και μειώνουν το κόστος παραγωγής.
- Παρά τις καλές επιδόσεις της αγοράς εργασίας ως προς την απασχόληση, οι εγγεγραμμένοι άνεργοι δεν υποχωρούν ενώ η λήξη της περιόδου πληρωμής του επιδόματος ανεργίας αρχίζει να αγγίζει τους νέους ανέργους της τελευταίας διετίας. Η μεγάλη υποχώρηση των καθαρών προσλήψεων τον Αύγουστο σχετίζεται με την αυξημένη συμμόρφωση των επιχειρήσεων στην εργασιακή νομοθεσία, καθώς και την αντιστροφή των καθαρών προσλήψεων που σημειώθηκαν τους προηγούμενους μήνες στο πλαίσιο μιας τελικά επιτυχημένης τουριστικής περιόδου. Ταυτόχρονα, οι μισθοί στο σύνολο της οικονομίας σημειώνουν σημαντική άνοδο το Β' 3μηνο του 2016, η οποία δεν δικαιολογείται από την ανοδική τάση των αμοιβών προσωπικού στο δημόσιο, δεδομένου ότι οι μισθοί στον ιδιωτικό τομέα εξακολουθούν να μειώνονται αν και ο ρυθμός μείωσης περιορίζεται. Η αδυναμία των καθαρών εσόδων του τακτικού προϋπολογισμού τον Αύγουστο μπορεί και αυτή να οφείλεται εν μέρει σε συγκυριακούς παράγοντες, αλλά αρχίζει να διαφαίνεται επίσης μια ενδεχόμενη ανεπάρκεια των εισπρακτικών μέτρων να εξασφαλίσουν την αύξηση εσόδων που έχει προϋπολογιστεί. Ο κύκλος εργασιών στην μεταποίηση χωρίς πετρελαιοειδή βελτιώνεται ενώ στους περισσότερους κλάδους των υπηρεσιών καταγράφει απώλειες. Αντίθετα, στη γεωργία, οι όροι εμπορίου βελτιώνονται. Οι εισπράξεις από μεταφορές κινούνται ανοδικά επίσης τον Ιούλιο, οι οποίες κυρίως λόγω των capital controls είχαν μειωθεί δραματικά τους προηγούμενους μήνες. Την ίδια ώρα, παρά την άνοδο των αφίξεων, οι ταξιδιωτικές εισπράξεις κινούνται σε αρνητικό έδαφος στο επτάμηνο, ενώ ο ελληνικός εμπορικός στόλος συνεχίζει να συρρικνώνεται.
- Την περίοδο 2008-2014 τα μεγέθη κύκλου εργασιών και κερδοφορίας των επιχειρήσεων που δημοσιεύουν ισολογισμό αποτυπώνουν μια εικόνα υποχώρησης, με ορόσημο την καταστροφική διετία 2011-2012, και σταδιακής σταθεροποίησης στη συνέχεια. Αποτυπώνουν επίσης την τάση μετασηματισμού και συγκέντρωσης γύρω από κερδοφόρες δραστηριότητες, που έχουν επιτρέψει τη σταθεροποίηση της αγοράς, αν και συνολικά η αγορά συνέχισε το 2014 να αιμορραγεί, όπως αποτυπώνει και η υποχώρηση του μετοχικού κεφαλαίου των επιχειρήσεων. Το στοίχημα συνεχώς παραμένει, περισσότερο από ποτέ, η προωθούμενη επιτάχυνση της διαχείρισης των «κόκκινων δανείων» να υποστηριχθεί από μια εδραίωση ουσιαστικής ανάκαμψης της οικονομίας, ώστε να ενισχυθεί η διαπραγματευτική θέση όσων επιχειρηματιών αναζητούν συνεργασίες και νέα κεφάλαια στο πλαίσιο αναδιάρθρωσης και διάσωσης των επιχειρήσεων τους. Μια τέτοια προσπάθεια πρέπει να υποστηριχθεί από το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο καθώς και διοικήσεις τραπεζών που έχουν την ικανότητα και τη θέληση να στηρίξουν την Ελληνική επιχειρηματικότητα σε αυτή τη δύσκολη συγκυρία.

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist
E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor
E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

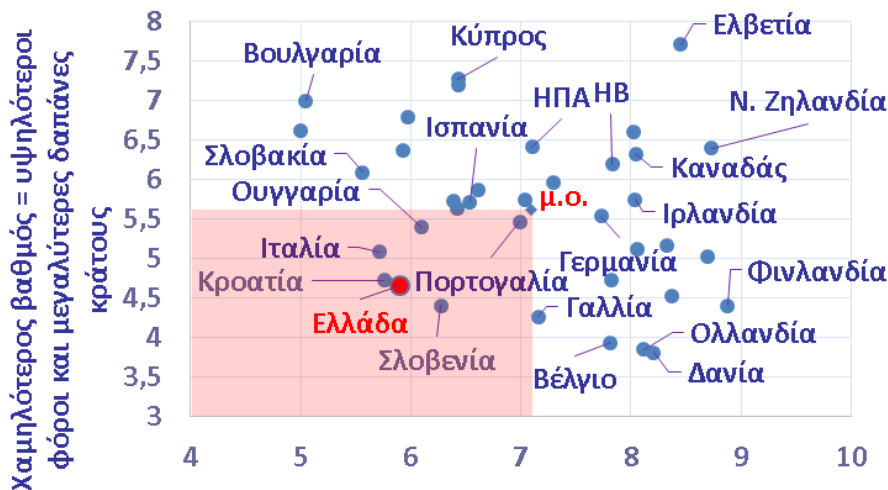
Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor
E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Quo Vado?

Μέγεθος και ποιότητα κράτους: Δείκτης για το ύψος φόρων και δαπανών & δείκτης για την ποιότητα του Κράτους Δικαίου.

(Frazer Institute, 2016 Index of Economic Freedom, προβολή στοιχείων 2014.)



Χαμηλότερος βαθμός = χαμηλότερη προστασία περιουσίας και χαμηλής ποιότητας κράτους δικαίου

μ.ο. μέσος όρος χωρών ΕΕ, ΟΟΣΑ

Τι μάθαμε στην ΔΕΘ για την οικονομία

Στο πλαίσιο της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης, η κοινή γνώμη είχε την ευκαιρία να αξιολογήσει την οικονομική πολιτική που εφαρμόζεται (όπως παρουσιάστηκε από τον Πρωθυπουργό), και αυτήν που ενδεχομένως θα ακολουθηθεί στο μέλλον (όπως παρουσιάστηκε από τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης), σε περίπτωση αλλαγής του πολιτικού σκηνικού. Υπάρχουν πολλά κοινά σημεία όσον αφορά στους στόχους, αλλά και έντονες διαφορές όσον αφορά στην αναπτυξιακή φιλοσοφία, και βεβαίως, στα μέσα πολιτικής. **Ο οδικός χάρτης εξόδου από την κρίση**, σύμφωνα με τον κ. Πρωθυπουργό, περιλαμβάνει 5 βήματα/προϋποθέσεις: να κλείσει με επιτυχία η 2η αξιολόγηση, να οριστικοποιηθούν τα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους, να ενταχθεί η Ελλάδα στο πρόγραμμα επαναγοράς ομολόγων της ΕΚΤ, να καταφέρει η ελληνική οικονομία να καταγράψει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης το 2017 και τέλος, να εισέλθει η χώρα σε μία περίοδο βιώσιμης, διαρκούς και δίκαιης ανάπτυξης.

Σημειώνεται, εν προκειμένω, ότι στο θέμα της 2ης αξιολόγησης, ο κρίσιμος παράγοντας δεν είναι μόνο να κλείσει η αξιολόγηση αλλά να κλείσει έγκαιρα, για να μην παρατείνεται η αβεβαιότητα που έχει πάντα αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία. Κύριο προαπαιτούμενο της 2ης αξιολόγησης είναι τα εργασιακά. **Η επιδιωκόμενη επαναφορά των συλλογικών συμβάσεων θα ενισχύσει σημαντικά την λειτουργία της αγοράς εργασίας, μόνον όμως, εφόσον το θεσμικό πλαίσιο της διαίτησας και της διαμεσολάβησης δεν παραβιάζει την ελευθερία των διαπραγματεύσεων, όπως συμβαίνει σήμερα.** Δεν είναι σαφές επίσης τι εννοεί ο κ. Πρωθυπουργός για τη ρύθμιση του χρέους, αφού η απόφαση του Eurogroup της 14ης Μαΐου 2016 προβλέπει ότι βραχυπρόθεσμα θα ληφθούν μέτρα ήπιας ελάφρυνσης, με τα πιο σημαντικά μέτρα, όμως, να λαμβάνονται μακροπρόθεσμα μόνον υπό προϋποθέσεις, ακόμη και μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος. Όσον αφορά στην ένταξη στο πρόγραμμα αγοράς ομολόγων της ΕΚΤ, είναι αμφίβολο κατά πόσο θα προσελκύσει επενδύσεις δεδομένου ότι κανείς δεν θα επενδύσει χωρίς τη μείωση του κόστους δανεισμού, την αποκατάσταση ρευστότητας, την άρση κεφαλαιακών περιορισμών. **Το πρόγραμμα επαναγοράς ομολόγων δεν υποκαθιστά την αποκατάσταση της αξιοπιστίας στην οικονομική πολιτική.** Δεν είναι τυχαίο ότι η Ελλάδα σήμερα εξαιρείται από το πρόγραμμα, αλλά ούτε και είναι βέβαιο ότι η 2η αξιολόγηση θα οδηγήσει την Ελλάδα στο πρόγραμμα. Πρέπει να αναφερθεί, επίσης, ότι η μικρή συμβολή του προγράμματος στην ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας δεν μπορεί να υπερεκτιμάται στην περίπτωση της Ελλάδας. Τέλος, η ανάπτυξη που θα έλθει το 2017, σχεδόν αυτόματα επειδή, κουτσά στραβά εφαρμόζουμε ένα πρόγραμμα (στα οφέλη του οποίου «δεν πιστεύουμε καν»), είναι μάλλον μία ευχή παρά αποτέλεσμα συγκεκριμένων και αποτελεσματικών αναπτυξιακών μέτρων.

Κατά τον κ. Πρωθυπουργό στη δίκαιη ανάπτυξη θα φτάσουμε δίδοντας έμφαση στην εξωστρεφή οικονομία, την ανταγωνιστικότητα, την στήριξη της εργασίας, την καινοτομία, την οικοδόμηση δικτύων και την στήριξη της κοινωνικής οικονομίας, και, τέλος, τη ρύθμιση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Και η όλη προσπάθεια θα υποστηριχθεί από νέα χρηματοδοτικά εργαλεία, ένα Αναπτυξιακό Ταμείο, το πακέτο Γιούνκερ, τις δημόσιες επενδύσεις, και τον αναπτυξιακό νόμο, εστιάζοντας στην αγροτική παραγωγή, τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, την ενέργεια, το περιβάλλον, τις μεταφορές, τον πολιτισμό και τον τουρισμό (Διάγραμμα 3 & 4).

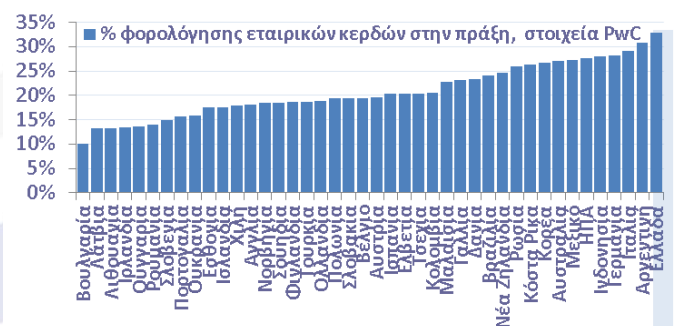
Είτε επίσης ο Πρωθυπουργός ότι «**η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας δεν επιτυγχάνεται με τη μείωση του μισθολογικού κόστους. Αντίθετα, η αύξηση των μισθών και η αναδιανομή εισοδημάτων υπέρ του κόσμου της εργασίας είναι προϋπόθεση της ανάπτυξης, και όχι αποτέλεσμα της**» (έμφαση στο κείμενο του πρωθυπουργικού λόγου) Όντως, η μείωση του μισθολογικού κόστους από μόνη της δεν βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα. Πρέπει να συνοδεύεται από μείωση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, δηλαδή σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, ώστε να αντισταθμίζει την επίπτωση των μισθών στο κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Και, βεβαίως, όλες αυτές οι σχέσεις πρέπει να βελτιώνονται πολύ περισσότερο στην Ελλάδα απ' ό,τι στις ανταγωνίστριες χώρες. Διότι μόνον τότε έχουμε αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Πολλοί λένε ότι δεν γίνεται να ανταγωνίζεσαι σήμερα με βάση το χαμηλό κόστος εργασίας. Αντίθετα, πρέπει να δοθεί έμφαση στην αύξηση της παραγωγικότητας με επενδύσεις σε καινοτομία, νέες μεθόδους παραγωγής και οργάνωσης, και όλα τα προφανή καλά (νεοφυείς επιχειρήσεις, τεχνολογίες αιχμής κ.α.) που αναφέρονται συνήθως. Δεν έχει κανείς αντίρρηση να επιδιώκονται

Πίνακας 1: Εξαγγελίες Αρχηγού Αξ. Αντιπολίτευσης στη ΔΕΘ. (Πηγή: Ομιλία, ανακοίνωση Ν.Δ.)

| Εξαγγελθείσες μειώσεις φόρων | |
|---|----------------|
| € εκατ. | Μείωση |
| Μεσοσταθμική μείωση ΕΝΦΙΑ 20%, 1ο έτος | 566,7 |
| Μεσοσταθμική μείωση ΕΝΦΙΑ 10%, 2ο έτος | 283,3 |
| Μείωση φόρου στα κέρδη επιχειρήσεων από 29% σε 20% | 500,0 |
| Μείωση φόρου στα μερίσματα από 15% σε 5% | 400,0 |
| Επαναφορά ΦΠΑ στα αγροτικά προϊόντα από 24% στο 13% | 150,0 |
| Κατάργηση ΕΦΚ στο κρασί | |
| Σύνολο 2ετίας | 1.900,0 |

| Εξαγγελθείσες περικοπές δαπανών | |
|---|--------------|
| € εκατ. | |
| Καταναλωτικές δαπάνες | 200 |
| Βελτίωση αποτελεσμάτων ΔΕΚΟ, ΝΠΔΔ | 400 |
| Αναστολή αυξήσεων σε ΔΥ | 150 |
| Μείωση κόστους εντόκων γραμματίων | 140 |
| Εξορθολογισμός κρατικής επιχορήγησης σε ευγενή ταμεία | 140 |
| Συμψηφισμό οφειλόμενων εισφορών ΟΓΑ με επιδοτήσεις | 100 |
| Ε government, ηλεκτρονικές προμήθειες και Φάρμακο | 150 |
| Κτίρια | 20 |
| Διατήρηση λόγου αποχωρήσεων / προσλήψεων ΔΥ τον πρώτο χρόνο | 75 |
| Διατήρηση λόγου αποχωρήσεων / προσλήψεων ΔΥ επιπλέον στην 4ετία | 225 |
| Κατάργηση δομών ΣΥΡΙΖΑ, πρώτο έτος | 100 |
| Κατάργηση δομών ΣΥΡΙΖΑ, επιπλέον στην τετραετία | 300 |
| Μείωση 50% τέλους ΕΡΤ | 90 |
| Σύνολο 4ετίας | 2.090 |

Διάγραμμα 1: Κατάταξη οικονομίας, effective corporate tax rate. (Information Technology & Innovation Foundation 2016, Δελτίο 31/3/2016)

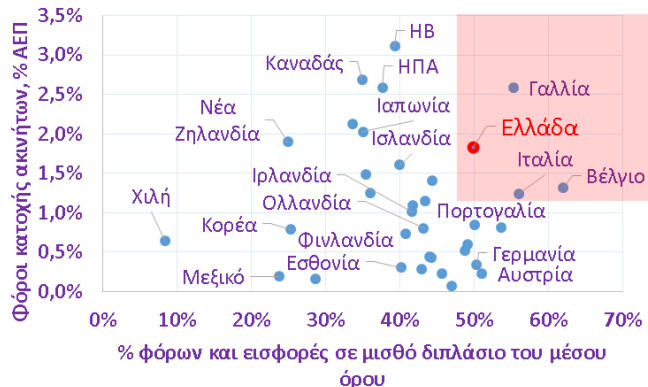


πολιτικές που αυξάνουν την παραγωγικότητα της εργασίας. Το πρόβλημα συνίσταται στο ότι για κάθε επίπεδο αύξησης της παραγωγικότητας δεν μπορεί να γίνεται μεγαλύτερη αύξηση των μισθών που θα αυξάνει το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Συνεπώς, η αύξηση των μισθών πρέπει να συγκρατείται σε ορισμένα όρια, που ορίζει η αύξηση της παραγωγικότητας, διαφορετικά καταλήγει σε μείωση της ανταγωνιστικότητας και συνεπώς, της απασχόλησης και τελικώς, αυτών των ίδιων των μισθών. **Ο επενδυτής δεν βλέπει μόνο τον μισθό όταν θέλει να επενδύσει. Τον ενδιαφέρει τι μπορεί να παράγει ο εργαζόμενος με αυτόν τον μισθό. Βλέπει δηλαδή το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, πάντα συγκριτικά με το τι συμβαίνει σε άλλες χώρες.** Βλέπει δηλαδή το δείκτη ανταγωνιστικότητας ο οποίος πρέπει να δείχνει βελτίωση. Στην ουσία, ο δείκτης ανταγωνιστικότητας δείχνει τη βελτίωση της σχετικής κερδοφορίας και, αυτό είναι που ενδιαφέρει τον επενδυτή, δηλαδή πού θα βγάλει τα μεγαλύτερα κέρδη. Οι επενδύσεις, λοιπόν, που θα γίνουν ή δεν θα γίνουν στη βάση της σχετικής κερδοφορίας, είναι ο μηχανισμός που θα βελτιώσει την παραγωγικότητα της εργασίας, την απασχόληση και τους μισθούς. Οτιδήποτε διευκολύνει τον επενδυτή να κάνει μία κερδοφόρα επένδυση είναι προς τη σωστή κατεύθυνση. Και οι διαρθρωτικές αλλαγές που βελτιώνουν τη λειτουργικότητα της οικονομίας και την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών βοηθούν προς αυτή τη κατεύθυνση (Πίνακας 2). Η ιδέα ότι η αύξηση των μισθών και η αύξηση του μεριδίου των μισθών στο συνολικό εισόδημα φέρνει ανάπτυξη είναι απολύτως λανθασμένη. Εάν δεν ήταν, τότε το μόνο που απαιτείται για να έρθει η πολυπόθητη ανάπτυξη θα ήταν να αυξήσουμε τους μισθούς και να αναδιανείμουμε το εισόδημα, με υπερφορολόγηση των επιχειρήσεων και κατ' επέκταση του κεφαλαίου υπέρ των μισθωτών. Αυτό προϋποθέτει ότι ο επιχειρηματίας συνεχίζει να παράγει με μικρότερα κέρδη και ακόμη και με ζημιές σε τελική ανάλυση, χωρίς να αμβλύνονται τα κίνητρα για την επιχειρηματική του δραστηριότητα. Τέτοιο οικονομικό σύστημα δεν πέτυχε ποθενά στον κόσμο και όπου εφαρμόστηκε, οι οικονομίες κατέρρευσαν και τα κράτη πτώχευσαν.

Τα μεγάλα πολιτικά κόμματα προσβλέπουν στην αλλαγή του παραγωγικού προτύπου της χώρας προς την κατεύθυνση μεγαλύτερης εξστρέφειας και περισσότερων επενδύσεων. Τα μέσα, όμως, για την επίτευξη των στόχων διαφέρουν. Η κυβέρνηση παρουσιάζει μια σειρά από αναπτυξιακές πρωτοβουλίες μέσω κρατικών παρεμβάσεων που, ενώ είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, δεν συνιστούν μία κρίσιμη μάχη δράσεων επανεκκίνησης της ελληνικής οικονομίας και εδραίωσης συνθηκών ανταγωνιστικής ανάπτυξης σε μόνιμη βάση. Αυτό συμβαίνει είτε διότι τα ποσά προς διάθεση (π.χ. αναπτυξιακός νόμος) είναι ανεπαρκή λόγω της δημοσιονομικής στενότητας, είτε διότι οι δράσεις δεν εντάσσονται σε ένα πλαίσιο ενεργοποίησης της ιδιωτικής οικονομίας. Το αναπτυξιακό υπόδειγμα που αναδύεται από την παρουσίαση του κ. Πρωθυπουργού εστιάζει στις μικρές κλίμακες, τα συνεταιριστικά σχήματα και τις συνέργειες των επιχειρήσεων, τη στήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω του αναπτυξιακού νόμου και των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, κ.ο.κ. Δεν αναφέρονται ποθενά οι μεγάλες τομές, οι μεγάλες ιδιωτικές επενδύσεις (πέραν του αμετάβλητου για 12 χρόνια φορολογικού καθεστώτος για επενδύσεις άνω των €20 εκατ. εφόσον ενταχθούν στον αναπτυξιακό νόμο), που μπορούν να αλλάξουν το παραγωγικό πρότυπο της χώρας. **Η έμφαση στη χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων δεν μπορεί να δημιουργήσει το μεγεθυντικό αποτέλεσμα και να μετασηματίσει την ελληνική οικονομία στα πρότυπα των δυναμικών βιομηχανικών χωρών, καθώς οι επενδύσεις γίνονται σε χαμηλής παραγωγικότητας και τεχνολογικής έντασης δραστηριότητες.** Χρειαζόμαστε και μεγάλες επιχειρήσεις που επιτυγχάνουν οικονομίες κλίμακας και είναι σε θέση να αναπτύσσουν καινοτομίες και να επιτυγχάνουν υψηλή παραγωγικότητα. Αυτό που απαιτείται είναι, μάλλον, η ενθάρρυνση δημιουργίας (επεκτάσεις υποκαρσών, συγχωνεύσεις κλπ) μεγάλων εγχώριων παραγωγικών μονάδων και η μαζική προσέλκυση μεγάλων ξένων επιχειρήσεων που είναι διεθνώς ανταγωνιστικές (Διάγρ. 5, 6, 7) για να προσδώσουν δυναμική στην ελληνική οικονομία, αξιοποιώντας ταυτόχρονα τις μικρομεσαίες ελληνικές επιχειρήσεις, αναβαθμίζοντας τη λειτουργία τους σε συστάδες επιχειρήσεων που εξυπηρετούν μεγαλύτερες επιχειρήσεις που παράγουν για τη διεθνή αγορά.

Και οι δυο ομιλίες, αν και αναφέρονται γενικώς στην ανάγκη για εξστρέφεια, δεν επικεντρώνονται και δεν μιλούν συγκεκριμένα για το πώς θα επιτευχθεί ένας σημαντικός στόχος: η αύξηση του μεγέθους της μεταποιητικής βιομηχανίας ως ποσοστό του ΑΕΠ. Είναι στόχος ζωτικός και απαραίτητος για την βιώσιμη και μακροχρόνια μείωση του επίμονου ελλείμματος στο εξωτερικό εμπόριο και συνακόλουθα του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών και βασικός πυλώνας για μια

Διάγραμμα 2: Φόρος εισοδήματος και ασφαλιστικές εισφορές ως ποσοστό συνολικού κόστους μισθωτού ιδιωτικού τομέα με αποδοχές το 200% του εθνικού μέσου όρου και φόροι κατοχής ακινήτων ως % ΑΕΠ (ΟΟΣΑ, στοιχεία για το έτος 2015 για μισθούς, 2014 για φόρους ακινήτων)



Πίνακας 2: Σύνοψη διαφορετικών δεικτών ανταγωνιστικότητας, 42 χώρες* (Μικρότερο = καλύτερο)

| A/A* | Χώρα | 2015 | 2013 | 2013 | 2016 | 2016 | 2016 |
|------|--------------|------|------|------|------|------|------|
| | | CPI | PMR | NETW | IMD | GCI | DB |
| 1 | Δανία | 1 | 4 | 7 | 4 | 9 | 2 |
| 2 | Αγγλία | 11 | 2 | 1 | 13 | 7 | 4 |
| 3 | Γερμανία | 11 | 11 | 2 | 10 | 2 | 10 |
| 4 | Ολλανδία | 6 | 1 | 5 | 6 | 3 | 21 |
| 5 | Καναδάς | 8 | 17 | 8 | 8 | 10 | 9 |
| 6 | Αυστραλία | 13 | 8 | 3 | 12 | 14 | 8 |
| 7 | Σουηδία | 3 | 27 | 11 | 3 | 6 | 5 |
| 8 | Νέα Ζηλανδία | 4 | 5 | 28 | 11 | 11 | 1 |
| 9 | Φινλανδία | 2 | 10 | 29 | 14 | 5 | 7 |
| 10 | Νορβηγία | 6 | 21 | 24 | 7 | 8 | 6 |
| 11 | Αυστρία | 15 | 3 | 4 | 18 | 16 | 15 |
| 12 | Ελβετία | 7 | 24 | 23 | 2 | 1 | 19 |
| 13 | Ισπανία | 17 | 16 | 13 | 19 | 4 | 25 |
| 14 | Ιρλανδία | 17 | 19 | 22 | 5 | 17 | 12 |
| 15 | Βέλγιο | 14 | 14 | 10 | 16 | 12 | 32 |
| 16 | Ισλανδία | 13 | 23 | 16 | 17 | 21 | 13 |
| 17 | Εσθονία | 20 | 9 | 26 | 23 | 22 | 11 |
| 18 | Λουξεμβούργο | 11 | 20 | 35 | 9 | 13 | 38 |
| 19 | Πορτογαλία | 21 | 12 | 21 | 31 | 27 | 17 |
| 20 | Ισπανία | 26 | 18 | 6 | 26 | 24 | 24 |
| 21 | Λιθουανία | 24 | 26 | 19 | 22 | 26 | 14 |
| 22 | Γαλλία | 20 | 22 | 30 | 24 | 15 | 20 |
| 23 | Τσεχία | 28 | 15 | 18 | 20 | 23 | 26 |
| 24 | Κορέα | 28 | 34 | 34 | 21 | 18 | 3 |
| 25 | Χιλή | 20 | 25 | 14 | 28 | 25 | 34 |
| 26 | Σλοβακία | 32 | 7 | 12 | 32 | 39 | 22 |
| 27 | Πολωνία | 22 | 30 | 25 | 25 | 28 | 18 |
| 28 | Ιταλία | 36 | 6 | 17 | 27 | 29 | 33 |
| 29 | Ουγγαρία | 32 | 13 | 9 | 36 | 38 | 31 |
| 30 | Ισραήλ | 24 | 37 | 33 | 15 | 19 | 35 |
| 31 | Λετονία | 29 | 29 | 32 | 29 | 30 | 16 |
| 32 | Ρουμανία | 34 | 31 | 15 | 37 | 33 | 27 |
| 33 | Σλοβενία | 25 | 32 | 38 | 34 | 37 | 23 |
| 34 | Βουλγαρία | 38 | 28 | 27 | 38 | 34 | 28 |
| 35 | Κίνα | 41 | 41 | 41 | 1 | 20 | 40 |
| 36 | Μεξικό | 42 | 35 | 39 | 35 | 36 | 29 |
| 37 | Τουρκία | 37 | 39 | 40 | 30 | 32 | 36 |
| 38 | Ελλάδα | 34 | 33 | 31 | 40 | 42 | 37 |
| 39 | Κροατία | 32 | 36 | 37 | 42 | 41 | 30 |
| 40 | Βραζιλία | 40 | 40 | 20 | 41 | 40 | 41 |
| 41 | Νότια Αφρική | 36 | 38 | 42 | 39 | 31 | 39 |
| 42 | Ινδία | 40 | 42 | 36 | 33 | 35 | 42 |

Επιλογή χωρών που είναι κοινές στους παραπάνω δείκτες

- CPI Δείκτης διαφοράς διεθνούς διαφάνειας
- PMR Δείκτης ρύθμισης αγορών προϊόντων ΟΟΣΑ
- NETW Δείκτης ρύθμισης αγορών δικτύων ΟΟΣΑ
- IMD Δείκτης ανταγωνιστικότητας IMD
- GCI Δείκτης παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας WEF
- DB Δείκτης Doing Business Παγκόσμιας Τράπεζας
- A/A* Μέσος όρος κατάταξης ερευνών

βιώσιμη ανάπτυξη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέση ως στόχο η μεταποιητική βιομηχανία να φτάσει στο 20% του Ευρωπαϊκού ΑΕΠ. Η Ελλάδα μπορεί να θέσει ως στόχο για μια μεγέθυνση της μεταποιητικής βιομηχανίας από το σημερινό ποσοστό του σχεδόν 9% να φτάσει στο 15% του ΑΕΠ σε 5 χρόνια. **Και οι δυο ομιλίες παραλείπουν να αναφερθούν σε έναν ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα για την επίτευξη αυτού του στόχου: την ανάγκη της μείωσης του ενεργειακού κόστους στην παραγωγή, καθώς είναι παράγοντας ιδιαίτερα σημαντικός για μια ανταγωνιστική μεταποιητική βιομηχανία.**

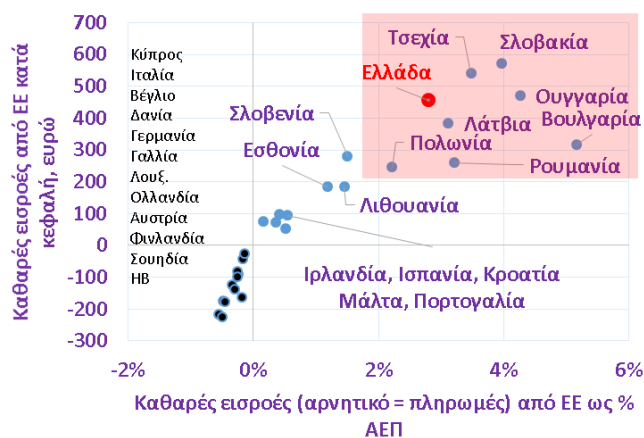
Η αντιπολίτευση, από τη μεριά της, αν και συμφωνεί με την κυβέρνηση στις γενικές κατευθύνσεις για την αποκατάσταση της αναπτυξιακής δυναμικής της οικονομίας, προκρίνει επιπλέον ένα δραστικό πρόγραμμα μείωσης της υπερφορολόγησης και παροχής επενδυτικών φορολογικών κινήτρων (Πίνακας 1). Πράγματι ο ιδιωτικός τομέας σήμερα πλήττεται ανεξέλεγκτα από την υπερφορολόγηση των συνεπών φορολογουμένων (Διάγραμμα 1 & 2) και των οργανωμένων επιχειρήσεων που δεν φοροδιαφεύγουν. Αυτό εξωθεί στελέχη και εταιρείες εκτός Ελλάδας, όπου το φορολογικό καθεστώς είναι σαφώς συγκριτικά καλύτερο για τη λειτουργία τους, και, βεβαίως, απωθεί ξένες επιχειρήσεις από το να επενδύσουν τα κεφάλαιά τους στην Ελλάδα. **Η κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι η φοροδοτική ικανότητα των χαμηλότερων στρωμάτων έχει εξαντληθεί και προσβλέπει σε μία διεύρυνση της φορολογικής βάσης, ώστε να δημιουργηθεί το δημοσιονομικό περιθώριο για να μειωθούν οι έμμεσοι φόροι και ο ΕΝΦΙΑ προς την κατεύθυνση ελάφρυνσης των στρωμάτων αυτών.** Δεν κάνει όμως καμία νύξη για ελάφρυνση του φορολογικού βάρους των επιχειρήσεων μέσω μείωσης των συντελεστών φορολογίας των εταιρικών κερδών, και των φυσικών προσώπων μέσω μείωσης του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας, που εξαντλούν τα περιθώρια για νέες επενδύσεις και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στην επίσημη οικονομία.

Η υψηλή φορολογία των εταιρικών κερδών και του εισοδήματος των φυσικών προσώπων διεθνώς θεωρείται αντιαναπτυξιακή συγκριτικά με τους φόρους στην κατανάλωση και την ακίνητη περιουσία, καθώς, λόγω και της προοδευτικότητάς τους, επηρεάζουν αρνητικά την αποταμίευση, την επιχειρηματικότητα, και τις πιο παραγωγικές επενδύσεις (όχι κατοικίες). Συνεπώς, οι προτεραιότητες της κυβέρνησης είναι προς τη λάθος κατεύθυνση, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν απαιτείται και εξορθολογισμός των έμμεσων φόρων και των φόρων περιουσίας στο βαθμό που σήμερα λόγω του ύψους τους, οδηγούν σε αντιοικονομικές συμπεριφορές (αύξηση φοροδιαφυγής, λαθρεμπόριο, κατάρρευση οικοδομικής δραστηριότητας). Σε κάθε περίπτωση, η οποιαδήποτε μείωση των έμμεσων φόρων και των φόρων στην ακίνητη περιουσία, περιορίζουν αντίστοιχα το δημοσιονομικό περιθώριο για μείωση των φορολογικών συντελεστών στο εισόδημα, και, συνεπώς, καθλώνουν την οικονομία σε χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης.

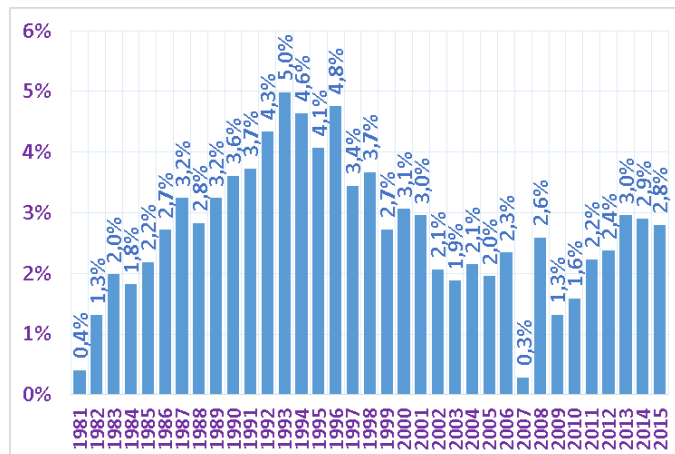
Και οι δύο πλευρές επιθυμούν τις επενδύσεις, τη δημιουργία πλούτου και την αύξηση της απασχόλησης με δίκαιη κατανομή του εισοδήματος. **Είναι, όμως, σαφές ότι η πλευρά της αξιωματικής αντιπολίτευσης δίνει προβάδισμα στην ιδιωτική οικονομία με ένα "επιτελικό" κράτος, ενώ η πλευρά της κυβέρνησης αναδεικνύει περισσότερο το ρόλο του κράτους και της κρατικής χρηματοδότησης στην ανάπτυξη και στη δίκαιη διανομή του πλούτου.** Πρακτικά αυτό εκδηλώνεται στο θέμα της φορολογίας. Η αντιπολίτευση θεωρεί τη δραστική μείωση της υπερφορολόγησης ως αναπτυξιακό εργαλείο άμεσης προτεραιότητας που δίνει κίνητρα για επενδύσεις και ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η κυβέρνηση, αντιθέτως, αντιμετωπίζει την υπερφορολόγηση ως αναγκαίο κακό (ή και καλό για ορισμένους υπουργούς), ως πηγή άντλησης πόρων για να μην περικοπούν περαιτέρω οι δαπάνες του κράτους, χωρίς να αναλαμβάνει ταυτόχρονα πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της παραγωγικότητας στην παροχή δημοσίων υπηρεσιών, δέσμα μιας λογικής διαφύλαξης των θέσεων εργασίας ανεξαρτήτως κόστους και ποιότητας.

Η αντιπολίτευση εισηγείται τη μείωση του φορολογικού βάρους κατά €1,3 δις τον πρώτο χρόνο και 1,9 δις σε βάθος διετίας. Οι φορολογικές παρεμβάσεις περιλαμβάνουν μία μεσοσταθμική μείωση του ΕΝΦΙΑ κατά 30% (€850 εκ), μία μείωση του φορολογικού συντελεστή στα εταιρικά κέρδη από 29% στο 20% (€500 εκ.) και στα μερίσματα από 15% σε 5% (€400 εκατ.), μία μείωση του ΦΠΑ στα αγροτικά εφόδια από 24% στο 13% ενώ καταργείται ο ειδικός φόρος κατανάλωσης στο κρασί (€150 εκ). Η απώλεια φορολογικών εσόδων θα αντισταθμιστεί από μέτρα περικοπής δαπανών ή εξοικονόμησης πόρων €1.5 δις τον πρώτο χρόνο και €2 δις σε βάθος τετραετίας (Πίνακας 1). Το νοικοκύρεμα βέβαια της κρατικής μηχανής, θα είναι δύσκολο να επιτευχθεί καθώς προϋποθέτει

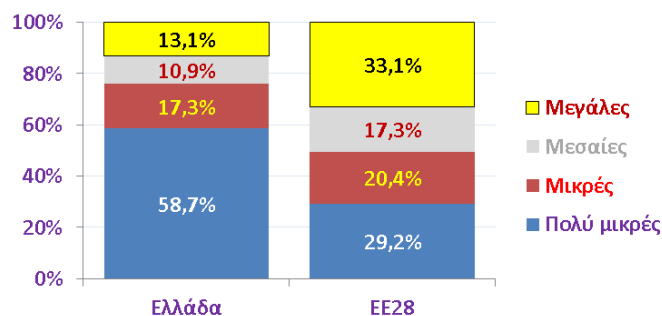
Διάγραμμα 3: Καθαρές εισροές από διαρθρωτικά ταμεία ΕΕ και ΚΑΠ ως % ΑΕΠ και κατά κεφαλή. (Προϋπολογισμός ΕΕ, AMECO για πληθυσμό, 2015)



Διάγραμμα 4: Καθαρές εισροές από διαρθρωτικά ταμεία ΕΕ και ΚΑΠ, πλην Ελληνικής εισφοράς στον προϋπολογισμό ΕΕ, ως % ΑΕΠ. (Προϋπολογισμός ΕΕ, AMECO για ΑΕΠ, 2015)



Διάγραμμα 5: Κατανομή απασχόλησης ιδιωτικού τομέα ανά μέγεθος επιχείρησης (Ευρ. Επιτροπή, SBA Factsheet 2015 με προβολές στοιχείων 2012 για το 2014)



αύξηση της παραγωγικότητας στο δημόσιο, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα παροχής υπηρεσιών στον πληθυσμό με χαμηλότερο κόστος λειτουργίας (Διάγραμμα πρώτης σελίδας). Το ακριβές ύψος της εξοικονόμησης, πάντως, δεν έχει και τόσο μεγάλη σημασία όσο αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες για τον εξορθολογισμό των δαπανών, που από τη φύση της είναι χρονοβόρα διαδικασία με αβέβαιο αποτέλεσμα.

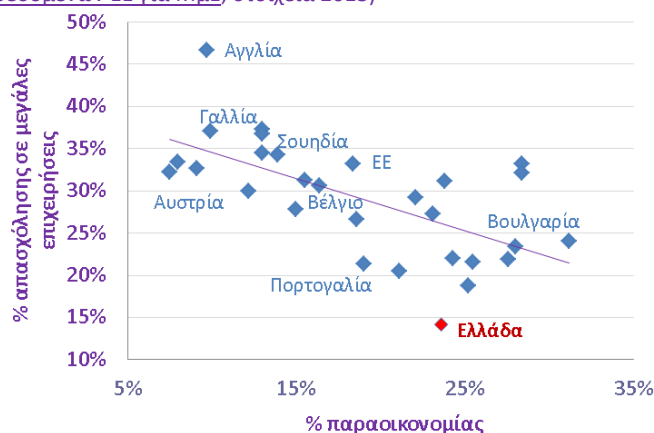
Παράλληλα, προβλέπονται περαιτέρω μειώσεις φόρων σε βάθος τετραετίας στο φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, τις ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων και τον ΦΠΑ (στο 22% και 11%), στο βαθμό που θα μειωθούν οι στόχοι πρωτογενούς πλεονάσματος στο 2% του ΑΕΠ (από 3,5% του ΑΕΠ που προβλέπεται να είναι το 2018) δημιουργώντας ένα απόθεμα €2,6 δις, σε συνδυασμό με τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης και τη δικαιότερη κατανομή του φορολογικού βάρους (ώστε να μη φορολογούνται εξοντωτικά οι συνεπείς φορολογούμενοι και οι οργανωμένες επιχειρήσεις που δεν φοροδιαφεύγουν).

Στο θέμα της φοροδιαφυγής, η αξιωματική αντιπολίτευση προκρίνει τη διενδυσή των ηλεκτρονικών συναλλαγών ως μέθοδο που μπορεί να ενισχύσει τα φορολογικά έσοδα κατά €1,5 δις σε βάθος διετίας. Σημειώνεται ότι ήδη επίκειται η κατάθεση νομοσχεδίου προς αυτή τη κατεύθυνση από την κυβέρνηση. Σε κάθε περίπτωση, πρόκειται για το πρώτο βήμα, ώστε να μειωθεί η χρήση των μετρητών και να υπάρξει μεγαλύτερη διαφάνεια στις συναλλαγές που έχουν φορολογικό αποτύπωμα. Η σημαντικότερη βέβαια παρέμβαση στο ζήτημα των ηλεκτρονικών συναλλαγών για την οποία κανείς δε μιλάει είναι η καθιέρωση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης και της διασύνδεσης των λογιστηρίων των επιχειρήσεων με την εφορία ως πρόσθετες παρεμβάσεις που χρειάζονται εξειδίκευση προς εφαρμογή. Θα πρέπει να τονισθεί ωστόσο, ότι τα περιθώρια από την πάταξη της φοροδιαφυγής, πέραν των ηλεκτρονικών συναλλαγών, είναι τεράστια και θα πρέπει να αξιοποιηθούν κατάλληλα μαζί με τις προσπάθειες για το νοικοκύρεμα του κράτους.

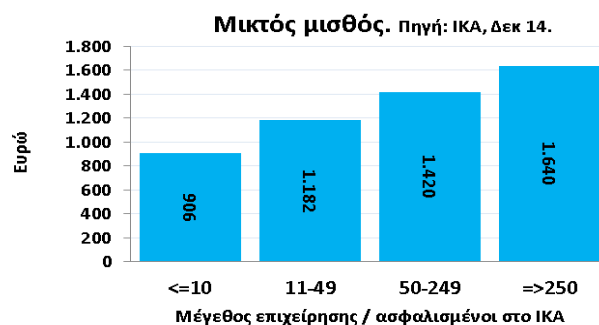
Ένας από τους πυλώνες του προγράμματος της αντιπολίτευσης είναι η (σε συμφωνία με τους πιστωτές) μείωση των στόχων του πρωτογενούς πλεονάσματος στο 2% από 3,5% του ΑΕΠ από το 2019. Τον ίδιο στόχο θέτει, *grosso modo* και η κυβέρνηση (2% από το 2020). **Και στα δύο προγράμματα, η μείωση του φορολογικού βάρους θα γίνει δυνατή στο μέλλον με την πάταξη της φοροδιαφυγής κυρίως μέσω ηλεκτρονικών συναλλαγών και την ύπαρξη δημοσιονομικού περιθωρίου λόγω της μείωσης των πρωτογενών πλεονασμάτων (ταυτόσημη θέση των δύο πλευρών).** Η αντιπολίτευση βάζει στο τραπέζι και μείωση των δαπανών/εξοικονόμηση πόρων, έτσι ώστε να φέρει ταχύτερα τη μείωση του φορολογικού βάρους. Εν προκειμένω, αξίζει να σημειωθεί ότι η ιδέα της αναπτυξιακής διαδικασίας μέσω μείωσης των πρωτογενών πλεονασμάτων είναι κατάλοιπο της ιδέας μιας άλλης εποχής ότι "λεφτά υπάρχουν" και ότι θα προκύψουν άκοπα και αβίαστα. Είναι, επίσης, συνέχεια της λογικής ότι η ανάπτυξη στην Ελλάδα δεν θα έρθει εάν δεν ρυθμιστεί το χρέος, ώστε να προκύψουν χαμηλότερες πληρωμές τόκων και, έτσι, να απαιτούνται χαμηλότερα πρωτογενή πλεονάσματα για την κάλυψή τους. Όλα μπορούν να γίνουν βεβαίως. Αλλά θα ήταν προτιμότερο να απαγκιστρωθούμε από την ιδέα ότι άλλοι καθορίζουν τις τύχες μας. Ας δώσουμε την ευκαιρία μέσω της ανάπτυξης της ιδιωτικής οικονομίας και του νοικοκυρέματος στο δημόσιο τομέα, να δημιουργήσουμε μόνοι μας τα πρωτογενή πλεονάσματα μέσω αύξησης των φορολογικών εσόδων και μείωσης των δαπανών. Στην περίοδο πάντως μετά την έξοδο από το Μνημόνιο και την επιστροφή στις αγορές, η επίτευξη και διατήρηση πρωτογενών πλεονασμάτων του ΑΕΠ είναι η μόνη σταθερά στην οποία θα μπορούσαν να στηριχθούν οι προσδοκίες των αγορών ότι δηλαδή η ελληνική οικονομία έχει γυρίσει σελίδα, ότι είναι μία οικονομία χρηματοοικονομικά σταθερή και δημοσιονομικά πειθαρχημένη, και ότι οι προοπτικές ανάπτυξης δεν πρόκειται να ανατραπούν από την επανάληψη πρακτικών του παρελθόντος. **Πέραν αυτού, αξίζει να σημειωθεί ότι και οι δύο πλευρές τηρούν, για ευνόητους λόγους, σιγή ιχθύος για το μείζον θέμα της χώρας, που είναι το ασφαλιστικό.** Το ασφαλιστικό θα εξακολουθήσει για πολλά χρόνια ακόμη να απορροφά πόρους και να δημιουργεί πίεση για αύξηση των πρωτογενών πλεονασμάτων. Συνεπώς, η μείωση των πρωτογενών πλεονασμάτων, μπορεί να ακούγεται ως ανέξοδη πολιτική προσπορισμού εσόδων, ωστόσο είναι ανέφικτη δεδομένων των ελλειμμάτων του ασφαλιστικού, που θα ενταθούν καθώς ο ελληνικός πληθυσμός γεννά γρήγορα.

Στο πλαίσιο αυτό, όσον αφορά φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις, οι υπεραποσβέσεις των παγίων σε συνδυασμό με τις μειώσεις των φορολογικών συντελεστών στα εταιρικά κέρδη, μπορεί να έχουν

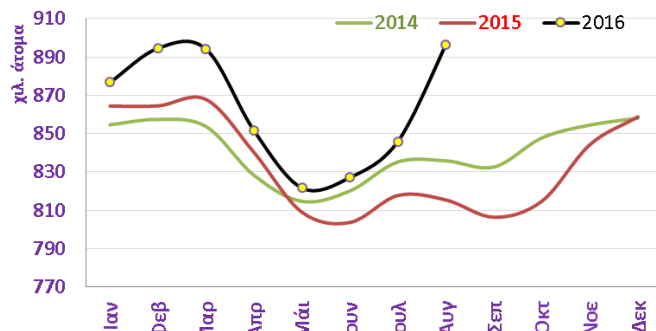
Διάγραμμα 6: Παραοικονομία ως % ΑΕΠ και απασχόληση σε μεγάλες επιχειρήσεις ως % συνόλου απασχόλησης επιχειρήσεων (Μελέτη Schneider για παραοικονομία, Βάση δεδομένων ΕΕ για ΜμΕ, στοιχεία 2013)



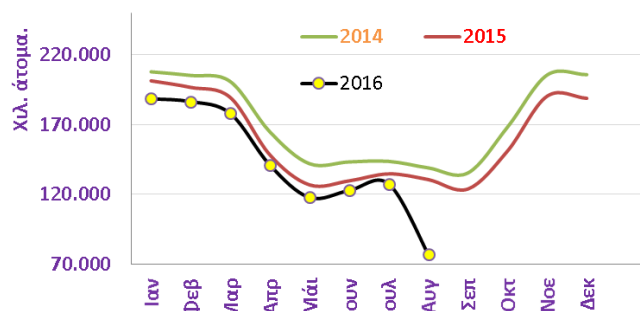
Διάγραμμα 7: Μικτές μηνιαίες αποδοχές πλήρους απασχόλησης ανά μέγεθος επιχείρησης. (ΙΚΑ, Δεκ. 2015. Εκτός εργοταξίων)



Διάγραμμα 8: Άνεργοι που αναζητούν εργασία (ΟΑΕΔ, Αυγ. 2016)



Διάγραμμα 9: Άνεργοι που ΔΕΝ αναζητούν εργασία (ΟΑΕΔ, Αυγ. 2016)



ευεργετικά αποτελέσματα στην ανάληψη νέων επενδυτικών πρωτοβουλιών. Η αντιπολίτευση δίνει έμφαση στην ιδιωτική οικονομία, με μείωση της υπερφορολόγησης, με παροχή επενδυτικών φορολογικών κινήτρων στις επιχειρήσεις για αύξηση της απασχόλησης και της καινοτόμου επιχειρηματικότητας. Προτείνει, επίσης, διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στο αδειοδοτικό και χωροταξικό πεδίο, ώστε να μην εμποδίζονται επενδύσεις λόγω του χρονοβόρου νομικού πλαισίου περιβαλλοντικής αδειοδότησης και νομικής αβεβαιότητας των χρήσεων γης. Η προσέγγιση αυτή αντιδιαστέλλεται με την έμφαση που δίνει η κυβέρνηση στην αναπτυξιακή διαδικασία, κυρίως μέσω των κρατικών δομών στήριξης των επενδύσεων και της χρηματοδότησης (αναπτυξιακός νόμος, αναπτυξιακά ταμεία διαχείρισης κοινοτικών πόρων) για τη στήριξη μικρομεσαίων, κυρίως, επιχειρήσεων.

Πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει μία μεγάλη διαφορά στην αντίληψη των δύο πλευρών για τη μείωση του φορολογικού βάρους, εφόσον δημιουργηθεί δημοσιονομικό περιθώριο μέσω μείωσης δαπανών και/ή πάταξης της φοροδιαφυγής, ή και λόγω μείωσης του στόχου των πρωτογενών πλεονασμάτων.

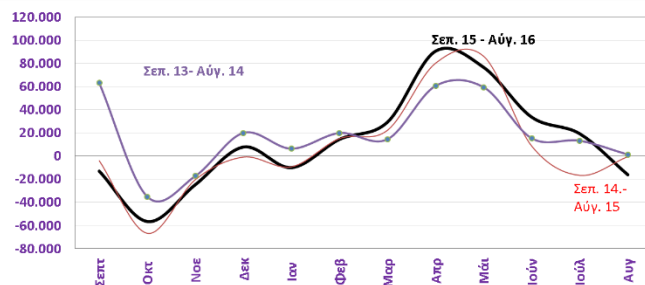
Και οι δύο πλευρές προκρίνουν κάποια μείωση του ΕΝΦΙΑ, με την αντιπολίτευση να υπερδιπλασιάζει σε 30% μεσοσταθμική μείωση και τη κυβέρνηση να μιλά, σε πρώτη φάση, για αύξηση των απαλλαγών και, σε δεύτερη φάση, για μείωση των συντελεστών. Πρέπει να τονιστεί ότι οποιαδήποτε μεταρρύθμιση του ΕΝΦΙΑ θα πρέπει να στοχεύει στη μείωση του συμπληρωματικού φόρου και την αντίστοιχη αύξηση του κύριου φόρου στους υπόχρεους που απαλλάσσονται ή πληρώνουν ελάχιστα ποσά. Και αυτό να γίνει σε συνδυασμό με μία επανεξισορρόπηση του βάρους προς την κατεύθυνση ελάφρυνσης των επιχειρήσεων και των νομικών προσώπων εν γένει, καθώς ο ΕΝΦΙΑ και κυρίως ο συμπληρωματικός φόρος επιδρά άμεσα στη δυνατότητά τους να επενδύουν και να δημιουργούν θέσεις εργασίας. Σε κάθε περίπτωση, οποιοσδήποτε εξορθολογισμός του ΕΝΦΙΑ δεν μπορεί να μειώνει τα έσοδα του δημοσίου (€2,6 δις), εκτός και εάν υπάρχουν μονίμου χαρακτήρα περικοπές δαπανών, όπως είναι μερικές από αυτές που αποτυπώνονται στο πρόγραμμα της αντιπολίτευσης.

Πέραν της μείωσης του ΕΝΦΙΑ και των εμμέσων φόρων, η ουσιαστική διαφορά στη φορολογική πολιτική έγκειται στην πρόταση της αντιπολίτευσης για σημαντική μείωση των συντελεστών στην φορολογία εισοδήματος. Άμεσα προβλέπεται μείωση στα νομικά πρόσωπα (για να υπάρξει αναπτυξιακό αποτύπωμα) και σε βάθος χρόνου, της φορολογικής επιβάρυνσης των φυσικών προσώπων, περιλαμβανομένων των ασφαλιστικών εισφορών ώστε να μην αποθαρρύνεται το κίνητρο για εργασία και για νέες προσλήψεις. Αναγνωρίζεται δηλαδή έμπρακτα η ανάγκη στήριξης της ιδιωτικής οικονομίας και μάλιστα, των συνεπών επιχειρήσεων, που πληρώνουν τους φόρους και κρατούν το κρατικό οικοδόμημα όρθιο. Προτάσεις τέτοιου είδους, εφόσον αντικρίζονται με εξοικονόμηση πόρων και περικοπές δαπανών, τόνωνουν την αναπτυξιακή διαδικασία.

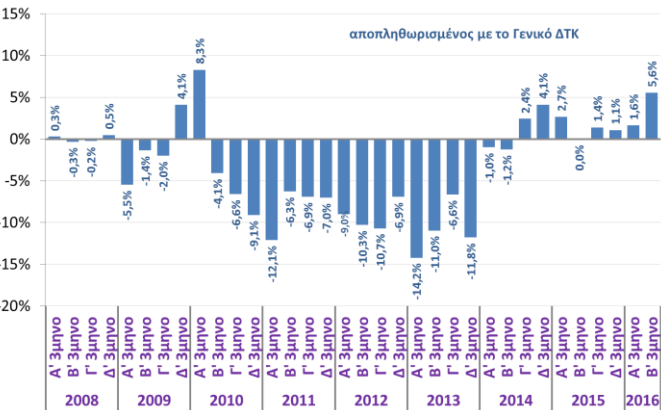
Ο διαγωνισμός για τις τηλεοπτικές άδειες υπήρξε, επίσης, στοιχείο έντονης αντιπαράθεσης. Ο Πρωθυπουργός δεν φαίνεται να συμμερίζεται τις ανησυχίες της αντιπολίτευσης για την αντισυνταγματικότητα του νόμου λόγω του αποκλεισμού του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης από τη διαδικασία και της παραβίασης της οικονομικής και επιχειρηματικής ελευθερίας στη λειτουργία επιχειρήσεων, όπως είναι οι ιδιωτικοί ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί μέσω περιορισμών που προβλέπει ο νόμος. **Εστίασε, κυρίως, στο συνολικό τίμημα των €246 εκατ. για τις 4 άδειες, αναλαμβάνοντας μάλιστα να μοιράσει τα λεφτά αυτά για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών, όταν είναι προφανές ότι τα συγκεκριμένα έσοδα δεν είναι επαναλαμβανόμενα.** Τα λεφτά αυτά θα χρησιμοποιηθούν, μεταξύ άλλων, για να δοθούν 60.000 επιπλέον σχολικά γεύματα σε μαθητές που έχουν ανάγκη, επιπλέον 15.000 παιδιά να βρουν θέσεις σε βρεφονηπιακούς σταθμούς, να δοθούν κίνητρα σε χιλιάδες νέους επιστήμονες που βρίσκονται στο εξωτερικό να γυρίσουν στην Ελλάδα, να δοθούν χρήματα για την ενίσχυση των δημόσιων νοσοκομείων και κέντρων υγείας (όπου προβλέπονται 10.000 προσλήψεις) κ.ο.κ.

Πέραν της Υγείας, οι παροχές αν και περιορισμένες σε σχέση με το παρελθόν, επεκτάθηκαν και στην Παιδεία (προσλήψεις), την Ανθρωπιστική Κρίση (δωρεάν γεύματα, νερό, ρεύμα, εισιτήρια λεωφορείων, επιδότηση ενοικίου, 250 κέντρα κοινότητας για τη «διασύνδεση των ευάλωτων πελατών με όλα τα προγράμματα στήριξης»), την Απασχόληση (προγράμματα απασχόλησης, voucher, επιδόματα ανεργίας, στελέχωση Κέντρων Φιλοξενίας Προσφύγων, κοκ). Αντίθετα ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, απέφυγε, αν και όχι ολοκληρωτικά, οποιαδήποτε παροχολογία στους κοινωνικούς αυτούς τομείς.

Διάγραμμα 10: Μισθωτή απασχόληση ιδιωτικού τομέα (ΕΡΓΑΝΗ, Αυγ. 2016)



Διάγραμμα 11: Δείκτης μισθών στο σύνολο της οικονομίας (Πραγματική μεταβολή, επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2016)



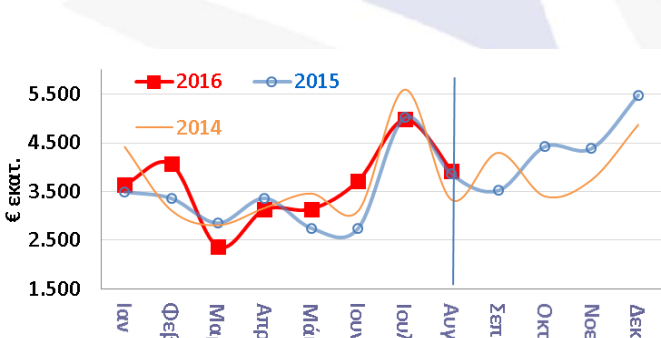
* Με εποχική διόρθωση και χωρίς διόρθωση εργασιών ημερών

Πίνακας 3: Εκτέλεση προϋπολογισμού κεντρικής κυβέρνησης, προσωρινά στοιχεία. (Υπ. Οικ. Αυγ. 2016).

| Ισοζύγιο κ.π. (*) | Ιανουάριος - Αύγουστος | | | | | |
|--------------------------------|------------------------|--------|-------|--------|-------------|--------------|
| | 2015 | 2016 | Δ % | Στόχος | ΔΕ με στόχο | Δ % με στόχο |
| € εκατ. | | | | | | |
| Καθαρά έσοδα τ.π. (*) | 27.430 | 28.967 | 5,6% | 30.161 | -1.194 | -4,0% |
| Έσοδα ΠΔΕ | 2.067 | 2.067 | 0,0% | 3.115 | -1.048 | -33,6% |
| Πρωτ. δαπάνες τ.π. πλην τόκων | 24.720 | 25.581 | 3,5% | 27.585 | -2.004 | -7,3% |
| Δαπάνες ΠΔΕ | 1.563 | 2.172 | 39,0% | 3.055 | -883 | -28,9% |
| Πρωτογενές αποτέλεσμα κ.π. (*) | 3.586 | 3.698 | 3,1% | 922 | 2.776 | 201,1% |
| Ισοζύγιο κ.π. (**) | -1.316 | -1.093 | | -3.938 | 2.845 | |

(*) έχουν αφαιρεθεί €58 εκατ. έσοδα αποκρατικοποιήσεων, που έχουν αφαιρεθεί και από τον στόχο, και αντίστοιχα €212εκατ. το 2015. επίσης, έχουν αφαιρεθεί €291 εκατ. από ΑΝΦΑ/ΣΜΡ όπως και πληρωμή €555 εκατ. από το ΤΧΣ για το 2015, και αντίστοιχα €375 ΑΝΦΑ/ΣΜΡ για το 2016 καθώς και το μέρος της ΤτΕ, που είναι αυξημένο το 2016 στα περίπου €425 εκατ.

Διάγραμμα 12: Καθαρά έσοδα μετά από επιστροφές και χωρίς έκτακτα έσοδα κεντρικής κυβέρνησης, προσωρινά στοιχεία. (Υπ. Οικ. Αυγ. 2016).



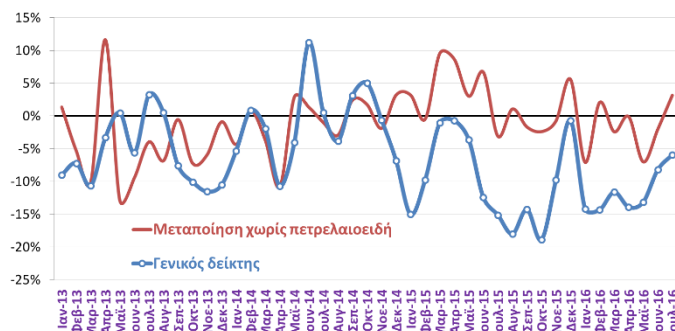
Στις **αποκρατικοποιήσεις**, εντύπωση προκάλεσε, τέλος, η αναφορά του Πρωθυπουργού όχι τόσο στα οφέλη για την εθνική οικονομία της ιδιωτικοποίησης του ΟΛΠ, της επένδυσης στο Ελληνικό και της παραχώρησης των 14 περιφερειακών αεροδρομίων αλλά, κυρίως στο τι εξαιρέθηκαν από τις συμβάσεις, η ζώνη λιπασμάτων και ακίνητα στον ΟΛΠ, 1.000.000 τετραγωνικά μέτρα γης για τη δημιουργία πάρκου στο Ελληνικό, διατήρηση θέσεων εργασίας και κόστος απαλλοτριώσεων στα 14 αεροδρόμια. Το ερώτημα βέβαια παραμένει : Θα αξιοποιηθεί ποτέ η Ζώνη Λιπασμάτων; Μπορεί το δημόσιο να συντηρήσει πάρκα και υποδομές; Η προσέγγιση του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης ήταν αναφανδόν υπέρ των αποκρατικοποιήσεων, χωρίς καμία αναφορά σε συγκεκριμένες προτάσεις, πέραν αυτών που περιλαμβάνονται στο Μνημόνιο.

Πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις

Αγορά εργασίας: Οι **εγγεγραμμένοι στον ΟΑΕΔ άνεργοι** τον Αύγουστο παρέμειναν περίπου σταθεροί, με ελαφρά μείωση από 973.631 τον Ιούλιο σε 973.586, παραμένοντας έτσι αυξημένοι σε σχέση με το 2015 (Αύγουστος 2015 946.137) καθώς η παραδοσιακή μείωση των ανέργων τον Αύγουστο ήταν ασυνήθιστα περιορισμένη για το 2016. Ενδιαφέρον έχει και η σημαντική αύξηση των ανέργων που αναζητούν εργασία, την ώρα που οι άνεργοι που δε αναζητούν εργασία μειώνονται σημαντικά (Διαγράμματα 8 και 9) – κάτι που αφορά ειδικά τους μακροχρόνια ανέργους άνω των 12 μηνών, όπου άνω των 30.000 σταμάτησαν να δηλώνουν ότι δεν αναζητούν εργασία και για πρώτη φορά τον Αύγουστο δήλωσαν ότι αναζητούν εργασία. Η εξέλιξη αυτή είναι αναμενόμενη, καθώς από εδώ και στο εξής ένας αυξανόμενος αριθμός μακροχρόνια ανέργων θα πρέπει να δηλώνει ότι αναζητά εργασία λόγω της εξάντλησης της περιόδου καταβολής του επιδόματος. Τον Αύγουστο επίσης η αγορά εργασίας εμφανίζει **κατά το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ** την εποχική εξασθένιση της δυναμικής της αγοράς εργασίας. Παρόλο που τον Αύγουστο παραδοσιακά οι προσλήψεις της καλοκαιρινής περιόδου έχουν κορυφωθεί, φέτος συνέχισαν να είναι ισχυρές (148.595 αντί 120.631 τον Αύγουστο 2015 για παράδειγμα), αλλά αντίστοιχα αυξημένες ήταν και οι αποχωρήσεις με αποτέλεσμα ένα αρνητικό ισοζύγιο -16.128 (Διάγραμμα 10). Αθροιστικά η πορεία των καθαρών θέσεων εργασίας μπορεί να αποτελεί τη χειρότερη επίδοση Αυγούστου από το 2001, αλλά η ανάγνωση αυτού του στοιχείου χρειάζεται προσοχή για να μην οδηγήσει σε παραπλανητικά συμπεράσματα. Συγκεκριμένα, η καλή πορεία των καθαρών προσλήψεων τους προηγούμενους μήνες καθώς και η πολύ καλή πορεία των εσόδων του ΙΚΑ τους προηγούμενους μήνες και ειδικά τον Αύγουστο, όπως δείχνουν οι πρώτες πληροφορίες, δείχνει ότι λόγω αυξημένης συμμόρφωσης καταγράφηκαν πολλές προσλήψεις ήδη τους προηγούμενους μήνες, ενώ τα προηγούμενα χρόνια οι προσλήψεις αυτές δηλώνονταν μόνο τον Αύγουστο. Αντίστοιχα, φαίνεται ότι δηλώνονται με μεγαλύτερη επιμέλεια οι συχνές μετακινήσεις εργαζομένων σε επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου κατά τη διάρκεια μιας τουριστικής περιόδου που τελικά είχε ιδιαίτερα θετική πορεία. Οι εξελίξεις αυτές είναι συμβατές με την τεχνική καταγραφή της αρνητικής πορείας των καθαρών προσλήψεων στον Αύγουστο, παρά τη συνολικά καλή πορεία της αγοράς εργασίας το καλοκαίρι. Την ίδια ώρα **το ποσοστό ανεργίας το Β' 3μηνο του 2016 σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ**, υποχώρησε στο 23,1% από 24,9% το προηγούμενο 3μηνο και 24,6% το αντίστοιχο 3μηνο του 2015, ωστόσο, όπως αναλύεται στο δελτίο του ΣΕΒ της **15/09/2016**, η μείωση της ανεργίας είναι κατά ένα μέρος συγκυριακού χαρακτήρα και δεν αρκεί για να ταυτοποιήσει την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, βελτίωση καταγράφεται και στον εποχικά διορθωμένο **δείκτη μισθών στο σύνολο της οικονομίας**, ο οποίος σημείωσε άνοδο σε ονομαστικές τιμές κατά +4,6% το Β' 3μηνο του 2016 (+2,7% κατά μέσο όρο το Α' 6μηνο) και σε πραγματικές τιμές κατά +5,6% (+3,6% κατά μέσο όρο το Α' 6μηνο), έναντι ονομαστικής μείωσης -2,1% και μηδενικής πραγματικής μεταβολής αντίστοιχα το Β' 3μηνο του 2015 (Διάγραμμα 11). Η εξέλιξη αυτή αποτυπώνεται και στην αύξηση του κόστους εργασίας, σύμφωνα με **εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ**, κατά +3,8% το Β' 3μηνο του 2016, ως αποτέλεσμα της άνοδου του μισθολογικού κόστους κατά +1,5% και ταυτόχρονης μείωσης της παραγωγικότητας κατά -2,2%.

Εκτέλεση προϋπολογισμού: Η εκτέλεση του κρατικού προϋπολογισμού Ιανουαρίου –Αυγούστου 2016 (Πίνακας 3) δείχνει ότι τα τακτικά έσοδα, αν και υστερούν σε σχέση με το στόχο, είναι αυξημένα 5,6% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2015, μια αναμενόμενη εξέλιξη δεδομένου των μέτρων αύξησης των φόρων και της περυσινής αβελτηρίας στη συλλογή φόρων. Παρόλο που η πορεία των εσόδων επηρεάζεται από ορισμένες έκτακτες εξελίξεις, όπως η μεγάλη αύξηση εκτελωνισμού καπνών τον Ιούνιο που στερεί αντίστοιχα έσοδα από τους

Διάγραμμα 13: Δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία (ΕΛΣΤΑΤ, Ιουλ. 2016)

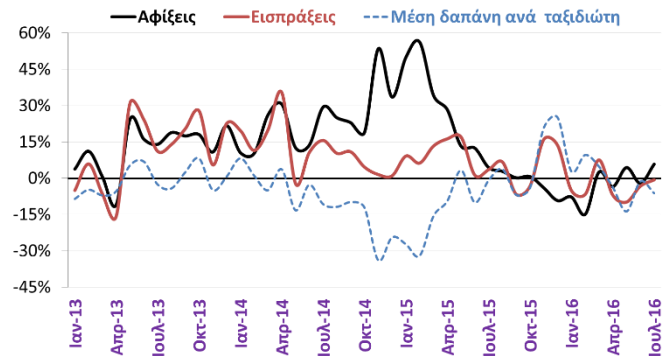


Πίνακας 4: Ισοζύγιο πληρωμών (ΤτΕ, Ιουλ. 2016)

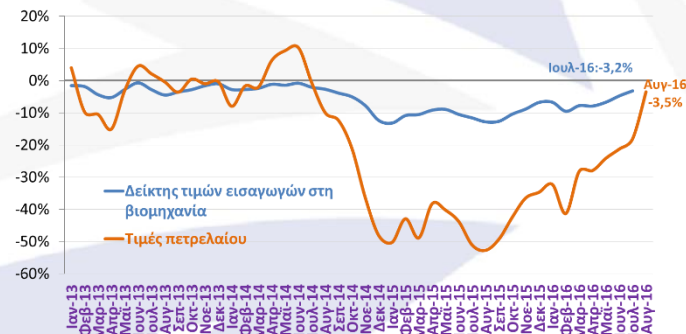
| | (€ εκατ.) | Ιαν - Ιουλ | | %Δ |
|---------------------------------------|------------------|------------------|-----------------|---------------|
| | | 2015 | 2016 | |
| Ισοζύγιο αγαθών | -17.247,8 | -10.211,9 | -9.558,6 | -6,4% |
| Εξαγωγές καύσιμα και πλοία | 17.898,0 | 10.722,3 | 10.532,6 | -1,8% |
| Εξαγωγές καυσίμων | 6.713,7 | 3.958,5 | 3.129,6 | -20,9% |
| Εισαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία | 30.489,9 | 18.174,4 | 18.638,6 | 2,6% |
| Εισαγωγές καυσίμων | 10.921,8 | 6.364,1 | 4.478,1 | -29,6% |
| Εισαγωγές πλοίων | 623,2 | 511,8 | 218,2 | -57,4% |
| Εισπράξεις από υπηρεσίες | 27.987,7 | 16.401,9 | 13.098,1 | -20,1% |
| Τουρισμός | 14.194,4 | 7.128,1 | 6.782,5 | -4,8% |
| Μεταφορές | 9.968,3 | 6.895,4 | 4.277,4 | -38,0% |
| Άλλες υπηρεσίες | 3.825,0 | 2.378,4 | 2.038,2 | -14,3% |
| Εισροές από ΕΕ | 3.374,2 | 1.489,1 | 1.540,8 | 3,5% |
| Τρέχουσες | 1.054,9 | 702,1 | 787,5 | 12,2% |
| Κεφαλαιακές | 2.319,3 | 786,9 | 753,3 | -4,3% |
| Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών* | 1.981,1 | -767,8 | -428,0 | -44,3% |

* Περιλαμβάνονται και οι κεφαλαιακές μεταβιβάσεις

Διάγραμμα 14: Αφίξεις τουριστών, ταξιδιωτικές εισπράξεις και μέση δαπάνη ανά ταξιδιώτη (ΤτΕ, Ιουλ. 2016)



Διάγραμμα 15: Δείκτης τιμών εισαγωγών στη βιομηχανία και τιμές πετρελαίου (ΕΛΣΤΑΤ, Ιουλ. 2016, FT, Αυγ. 2016)



επόμενους μήνες, διαφαίνεται μια ενδεχόμενη αδυναμία της αύξησης των φόρων να εξασφαλίσει το σύνολο της ενίσχυσης των εσόδων που ανέμενε ο νομοθέτης των πρόσφατων φορολογικών μέτρων καθώς τον Αύγουστο τα έσοδα κινήθηκαν στο επίπεδο του Αυγούστου 2015 (Διάγραμμα 12). Οι πρωτογενείς δαπάνες, παρόλο που τον Αύγουστο 2016 κινήθηκαν στα επίπεδα του Αυγούστου 2015, πλέον έχουν αύξηση 3,1% σε σχέση με το 8μηνο του 2015. Παραμένουν πάντως αισθητά κάτω του στόχου. Έτσι η ταμειακή συγκράτηση των δαπανών υπεραντισταθμίζει την υστέρηση των εσόδων σε σχέση με το στόχο. Οι αποκλίσεις εσόδων και δαπανών του προϋπολογισμού επενδύσεων περίπου αντισταθμίζουν η μία την άλλη. Αξιοσημείωτη είναι και η σημαντική πλέον επιτάχυνση των δαπανών για καταπτώσεις εγγυήσεων σε €1,2 δις, από €894 εκατ. στο 8μηνο του 2015 και €970 εκατ. τον Ιούλιο 2016. Επίσης έχει επιταχυνθεί η καταβολή επιστροφών φόρων αλλά και η καταβολή έναντι υποχρεώσεων του κράτους για παρελθόντα έτη από την ειδική πίστωση.

Κύκλος εργασιών στη βιομηχανία και στις υπηρεσίες: Άνοδο σημείωσαν οι πωλήσεις της μεταποίησης χωρίς τα πετρελαιοειδή τον Ιούλιο του 2016 (+3,2%), αναπληρώνοντας μέρος των απωλειών των προηγούμενων μηνών (-1,8% συνολικά τον διάστημα Ιαν – Ιουλ 2016, Διάγραμμα 13). Παράλληλα, η αύξηση της παραγωγής του κλάδου αναμένεται να οδηγήσει σε περαιτέρω βελτίωση του κύκλου εργασιών το επόμενο διάστημα. Αντίθετα, το Β' 3μηνο του 2016 απώλειες καταγράφουν οι πωλήσεις των περισσότερων κλάδων των υπηρεσιών, με μεγαλύτερες εκείνες των υπηρεσιών καθαρισμού (-24,5%), παροχής συμβουλών διαχείρισης (-16,7%) και εκδοτικών δραστηριοτήτων (-6,8%), ενώ μεταξύ αυτών που κινήθηκαν σε θετικό έδαφος είναι οι υπηρεσίες διοικητικών δραστηριοτήτων γραφείου και υποστήριξης των επιχειρήσεων (+12,8%), οι υπηρεσίες σχετικές με την απασχόληση (+10,3%), αρχιτεκτόνων & μηχανικών (+6,3%) και πληροφορικής (+6,2%).

Ισοζύγιο πληρωμών: Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, τον Ιούλιο του 2016 οι εισαγωγές αγαθών εξαιρουμένων των καυσίμων σημείωσαν σημαντική αύξηση (+30,1%) λόγω της πτώσης κατά -28,8% που σημειώθηκε πέρυσι, όταν επιβλήθηκαν τα capital controls. Παράλληλα, οι εξαγωγές αγαθών εξαιρουμένων των καυσίμων αυξήθηκαν κατά +2,8%, ενώ οι συνολικές εξαγωγές αγαθών σε σταθερές τιμές παρουσίασαν άνοδο κατά +6,2%. Η αύξηση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών περιόρισε το πλεόνασμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών στα €1,4 δις. (-€1,1 δις. σε σύγκριση με του Ιουλίου του 2015). Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2016 οι εξαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία μειώθηκαν κατά -1,8% και οι αντίστοιχες εισαγωγές αυξήθηκαν κατά +2,6%, ενώ η βελτίωση των εισπράξεων από τις θαλάσσιες μεταφορές τον Ιούλιο του 2016 περιόρισε τις απώλειες των συνολικών εισπράξεων από μεταφορές του 7μήνου στο -38% (Πίνακας 4). Επίσης, οι ταξιδιωτικές εισπράξεις συνέχισαν να μειώνονται (-3,5% τον Ιούλιο του 2016 και -4,8% το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2016) παρά την άνοδο των αφίξεων (+5,8% τον Ιούλιο του 2016 και +1,1% το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2016, Πίνακας 4 και Διάγραμμα 14).

Τιμές εισαγωγών στη βιομηχανία και γεωργικοί δείκτες τιμών: Οι τιμές εισαγωγών στη βιομηχανία μειώθηκαν κατά -3,2% τον Ιούλιο του 2016, με την επίδραση από την πτώση των τιμών καυσίμων να περιορίζεται σταδιακά από το φθινόπωρο του 2015 (Διάγραμμα 15). Μείωση συνέχισαν επίσης να καταγράφουν τον ίδιο μήνα οι τιμές εισροών στη γεωργία (-1,9%), αντίθετα με τις τιμές αγροτικών προϊόντων οι οποίες αυξήθηκαν κατά +7,2% (Διάγραμμα 16).

Δύναμη ελληνικού εμπορικού στόλου: Μείωση εξακολουθεί να καταγράφει τον Ιούλιο του 2016 η δύναμη του ελληνικού εμπορικού στόλου, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, (-0,3% έναντι -1,3% τον αντίστοιχο μήνα το 2015), όπως επίσης και η χωρητικότητα (-1,8% έναντι αύξησης +1,2% τον αντίστοιχο μήνα το 2015), με τον αριθμό των πλοίων να ανέρχεται σε 1.839 (έναντι 1.845 τον Ιούλιο του 2015).

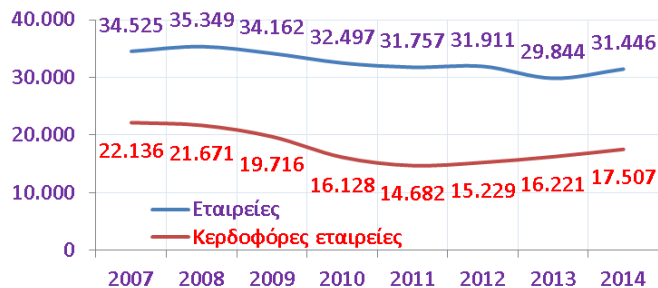
Επιχειρηματικότητα στα χρόνια της κρίσης

Η ανάλυση των στοιχείων όλων των δημοσιευμένων ισολογισμών (εκτός χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων, δηλαδή κυρίως τραπεζών και ασφαλιστικών επιχειρήσεων) για τα έτη 2007-2014 μας επιτρέπει την παρακολούθηση της επίπτωσης της κρίσης σε ένα σημαντικό μέρος της αγοράς. Σημειώνεται πως υπάρχει και το μέρος της αγοράς που δε δημοσιεύει ισολογισμούς (προσωπικές και ατομικές επιχειρήσεις) αλλά και ένας άγνωστος, αλλά όχι ασήμαντος, αριθμός επιχειρήσεων, το οποίο μάλιστα φαίνεται να αυξάνει διαχρονικά. Αυτό συμβαίνει, μεταξύ άλλων, διότι τα οικονομικά μεγέθη πολλών επιχειρήσεων δεν δικαιολογούν πλέον τα αυξημένα διοικητικά, λογιστικά και φορολογικά

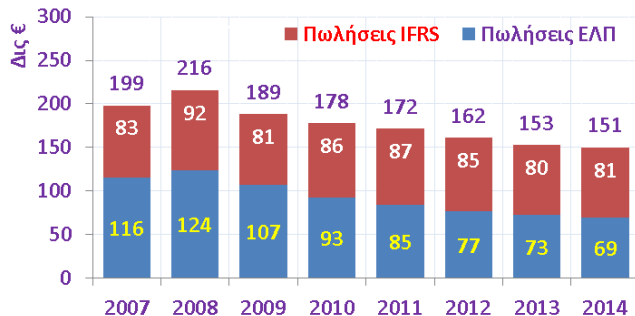
Διάγραμμα 16: Γεωργικοί δείκτες τιμών
(ΕΛΣΤΑΤ, Ιουλ. 2016)



Διάγραμμα 17: Αριθμός επιχειρήσεων και κερδοφόρων επιχειρήσεων που δημοσίευσαν ισολογισμό. (ICAP, οικονομική χρήση 2014 με δημοσίευση στο ημερολογιακό 2015 και επεξεργασία ICAP τον Ιούνιο 2016. Εκτός χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων)



Διάγραμμα 18: Πωλήσεις επιχειρήσεων που δημοσίευσαν ισολογισμό με Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (IFRS). (ως Διάγραμ. 17)



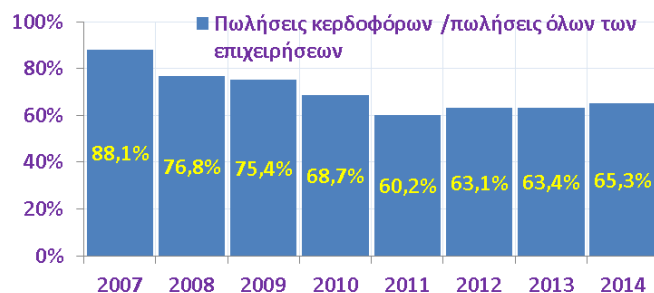
Διάγραμμα 19: Πωλήσεις κερδοφόρων επιχειρήσεων που δημοσίευσαν ισολογισμό με Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (IFRS). (ως Διάγραμ. 17)



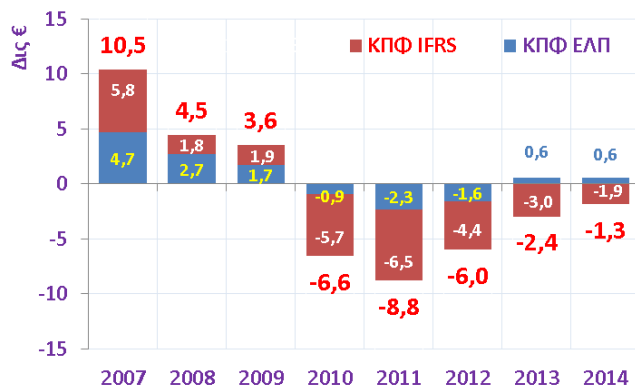
κόστη που συνεπάγεται μια κεφαλαιουχική επιχείρηση, ειδικά στο βαθμό που το πλεονέκτημα της περιορισμένης ευθύνης που παραδοσιακά προσέφεραν έχει διαβρωθεί σημαντικά μέσω των διατάξεων για την «αλληλέγγυα ευθύνη» ενώ το κόστος της φορολογικής και εργασιακής νομιμότητας μιας κεφαλαιουχικής εταιρείας που ελέγχεται πιο αυστηρά αυξάνει.

Τα στοιχεία που συλλέγει η ICAP, και που επεξεργαζόμαστε εδώ, αποτελούν όμως την καλύτερη και πληρέστερη πηγή για να παρακολουθήσει κανείς τις εξελίξεις στο μέρος της αγοράς που δημοσιεύει τα οικονομικά του στοιχεία μέσω ισολογισμών. Παρατηρούμε καταρχήν ότι ενώ στα πρώτα χρόνια της κρίσης (2008-2011) η μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων που δημοσιεύουν ισολογισμό αφορούσε κυρίως τις επιχειρήσεις που δημοσιεύουν με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) και που κατά τεκμήριο είναι μικρότερες επιχειρήσεις, το 2012 μειώθηκε σημαντικά και ο αριθμός επιχειρήσεων που δημοσιεύουν ισολογισμό με Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ). Από το 2013 αρχίζει σταδιακά η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων, κάτι που αντανακλάται και στον αριθμό των κερδοφόρων επιχειρήσεων που αυξάνει από το 2012 (Διάγραμμα 17). Την ίδια περίοδο οι συνολικές πωλήσεις που καταγράφονται υποχώρησαν από τα €216 δις το 2008, σε €151 δις το 2014, ή κατά 30% (Διάγραμμα 18), και οι πωλήσεις κερδοφόρων επιχειρήσεων υποχώρησαν την ίδια περίοδο κατά 40%, περιοριζόμενες σε €98 δις το 2014 από €166 δις το 2008 (Διάγραμμα 19). Ενδιαφέρουν έχει ότι την ώρα που ο συνολικός κύκλος εργασιών συνεχίζει να υποχωρεί, έστω και ελαφρά, την περίοδο 2013-14, οι κερδοφόρες επιχειρήσεις κατάφεραν να σταθεροποιηθούν με μια έστω οριακή αύξηση τον κύκλο εργασιών. Σε αυτό συνέβαλαν κυρίως το 2013 οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις που δημοσιεύουν ισολογισμό με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, και το 2013 οι επιχειρήσεις που δημοσιεύουν με ΕΛΠ, με αποτέλεσμα το μερίδιο των κερδοφόρων επιχειρήσεων επί του συνόλου του κύκλου εργασιών να ανακάμψει ελαφρά (Διάγραμμα 20). Η εξέλιξη αυτή είναι συμβατή με τη σταδιακή συγκράτηση των καθαρών ζημιών των επιχειρήσεων αυτών, καθώς εφάρμοζαν σχέδια αναδιάρθρωσης και η οικονομία ανέκαμπτε σταδιακά, αλλά και μια δυνητική στροφή της αγοράς σε μικρότερες ή ανεργόμνες επιχειρήσεις που δημοσιεύουν ισολογισμό σύμφωνα με τα ΕΛΠ. Παράλληλα, η σταδιακή συγκράτηση ζημιών, σε συνδυασμό με τη μεγάλη μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων, είναι συμβατή και με τη λειτουργία ενός μηχανισμού εξόδου από την αγορά πολλών επιχειρήσεων (διαδικασία που αφορά και μεγαλύτερες επιχειρήσεις) ή εταιρικούς μετασχηματισμούς τους στα πλαίσια αναδιρθρώσεων των υφιστάμενων επιχειρήσεων, ολοκληρώνοντας την εικόνα μιας αγοράς που αλλάζει στα χρόνια της κρίσης. Πάντως, οι εξελίξεις αυτές δεν είχαν καταφέρει να επαναφέρουν την αγορά σε καθαρή κερδοφορία έως το 2014 (Διάγραμμα 21) και όπως δείχνει και η συνέχιση της υποχώρησης του μετοχικού κεφαλαίου των επιχειρήσεων (Διάγραμμα 22). Την ίδια ώρα τα κέρδη των κερδοφόρων επιχειρήσεων (δηλαδή, τα φορολογητέα κέρδη που έχουν συνεπώς μεγάλη σημασία για τα άμεσα έσοδα από φόρο εισοδήματος του κράτους, Διάγραμμα 23) μετά την υποχώρησή τους κατά 58% την περίοδο 2007-2012 από €15,6 δις σε €6,2 δις ανέκαμψαν σταδιακά σε €7,5 δις το 2014 (αύξηση 21% σε σχέση με το 2012), περιορίζοντας την υποχώρηση για την περίοδο αναφοράς 2008-2014 στο 41,5%. Στο βαθμό που οι τάσεις αυτές δεν έχουν ανατραπεί την περίοδο 2015-2016, η σταθεροποίηση των κερδών των κερδοφόρων επιχειρήσεων την ώρα που συνολικά το επενδυμένο μετοχικό κεφάλαιο της αγοράς συνεχίζει να υποχωρεί σημαίνει ότι η ανάγκη της αγοράς για «ένεση κεφαλαίων» αυξάνεται, την ώρα που επίκειται η πιο αποφασιστική αντιμετώπιση των «κόκκινων δανείων». Σημαίνει επίσης ότι η διαπραγματευτική δύναμη όσων επιχειρηματιών αναζητούν αναδιρθρώσεις και συνεργασίες για να διασώσουν την επιχείρησή τους εξαρτάται, περισσότερο από ποτέ, από το στοίχημα προοπτικής ανάπτυξης της χώρας που να στηρίζεται σε ισχυρές βάσεις, την διαμόρφωση ενός πλαισίου που να επιτρέπει τους εταιρικούς μετασχηματισμούς με απλό, γρήγορο, φορολογικά σαφή και φτηνό τρόπο (Δελτίο 15/9/16) καθώς και διοικήσεις στις τράπεζες με τη διάθεση και την ικανότητα να αντιμετωπίσουν ρεαλιστικά και αποτελεσματικά την μεγάλη αυτή πρόκληση που αντιμετωπίζει η Ελληνική επιχειρηματικότητα.

Διάγραμμα 20: Πωλήσεις κερδοφόρων επιχειρήσεων προς πωλήσεις όλων των επιχειρήσεων που δημοσιεύουν ισολογισμό με Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (IFRS). (ως Διάγραμ. 17)



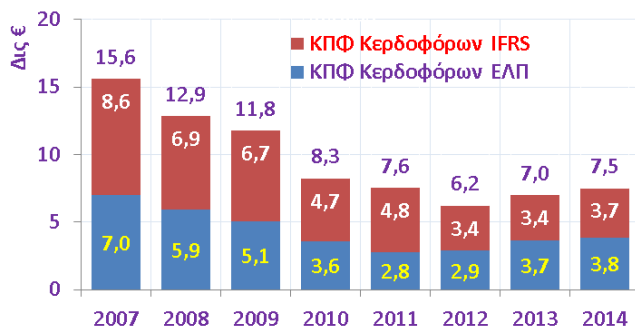
Διάγραμμα 21: Καθαρά κέρδη όλων των επιχειρήσεων που δημοσιεύουν ισολογισμό με Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (IFRS). (ως Διάγραμ. 17)



Διάγραμμα 22: Μετοχικό κεφάλαιο επιχειρήσεων που δημοσιεύουν ισολογισμό με Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (IFRS). (ως Διάγραμ. 17)



Διάγραμμα 23: Κέρδη των κερδοφόρων επιχειρήσεων που δημοσιεύουν ισολογισμό με Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (IFRS). (ως Διάγραμ. 17)



Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

| | | | |
|---|---|--|--|
| Ενεργητικό € 435 δισ. 72% συνόλου* | Ίδια κεφάλαια € 58 δισ. 44% συνόλου* | Πωλήσεις € 77 δισ. 46% συνόλου* | Προ φόρων κέρδη € 2,4 δισ. ** 44% κερδών*** |
| Εργαζόμενοι 220.000 | Μισθοί € 4,6 δισ. | Ασφαλ. εισφορές € 2 δισ. | Φόρος επί κερδών € 1,6 δισ. |

* Άθροισμα δημοσιευμένων ισολογισμών ΑΕ και ΕΠΕ

** Άθροισμα κερδών και ζημιών όλων των επιχειρήσεων

*** Φορολογητέα κέρδη κερδοφόρων επιχειρήσεων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής.

Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.



ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

T: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

168, Avenue de Cortenberg

B-1000 Bruxelles

M: +32 (0) 494 46 95 24

E: sevbrussels@proximus.be

Ακολουθήστε μας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης: